

Все це свідчить про важливе значення проблем збуту у зовнішньоекономічній діяльності. Збут у зовнішньоекономічній діяльності характеризується складністю його організації та необхідністю враховувати жорсткі вимоги зовнішнього середовища. Ось чому особлива увага у міжнародній маркетинговій діяльності підприємства повинна приділятися саме цим проблемам.

Ткачова І.П., Балан О.С.

Методичні засади аналізу стану основних засобів на промисловому підприємстві

Одержання прибутку сьогодні – це результат правильних рішень про пропорції вкладення капіталу в основні і поточні (оборотні) засоби, прийняті ще до початку операційної діяльності підприємства. Тому ефективне управління основним капіталом припускає ясне уявлення про специфіку їхнього функціонування і відтворення.

При оцінці ефективності вкладень в основні засоби, аналізу їх експлуатації і відтворення необхідно виходити з наступних принципових положень:

- функціональна корисність основних засобів зберігається протягом ряду років, тому витрати по їхньому придбанню й експлуатації розподілені в часі;
- момент фізичної заміни (відновлення) основних засобів не збігається з моментом їхнього вартісного заміщення, у результаті чого можуть виникнути втрати і збитки, що занижують фінансові результати діяльності підприємства;
- ефективність використання основних засобів оцінюється по-різному в залежності від їхнього виду, приналежності, характеру участі у виробничому процесі, а також призначення.

Оскільки основні засоби обслуговують не тільки виробничу сферу діяльності підприємства, але і соціально-побутову, ефективність їхнього використання визначається не тільки економічними, але і соціальними, екологічними й іншими факторами. Основні засоби і довгострокові інвестиції в основні засоби здійснюють багатошаровий і різnobічний вплив на фінансові результати діяльності підприємства.

Як джерела інформації для аналізу основних засобів використовуються рахунки “Основні засоби”, “Знос основних засобів”, “Капітальні інвестиції”, дані аналітичного обліку по відповідним рахунках, по видах і окремих об’єктах основних засобів (відомості і картки аналітичного обліку), форма №1, форма №2, річної і квартальної бухгалтерської звітності підприємства.

Для характеристики стану основних засобів підприємства застосовуються показники технічного стану основних засобів.

Основні виробничі фонди в процесі використання зазнають фізичного та морального зносу, що може відбуватися і одночасно, хоча і незалежно.

Фізичний знос полягає в погіршенні характеристик основних фондів в результаті їх використання, а також і в процесі бездіяльності.

Моральний знос відображає недостатні характеристики, знецінення основних фондів у порівнянні з іншими об’єктами, що виконують аналогічні функції. Розрізняють моральний знос першого роду, коли відтворення таких же основних фондів стає більш

дешевим у зв'язку з зростанням продуктивності праці на підприємстві-виробнику, і другого роду, коли з'являються більш ефективні машини та обладнання, так само як і інші елементи основних фондів.

Для визначення ступеня морального та фізичного зносу використовують амортизацію, тобто процес фізичного і морального зносу фондів, який полягає у перенесенні їх вартості на вартість продукції. Для встановлення величини амортизаційних відрахувань використовується норма амортизаційних відрахувань використовується норма амортизації, то є виражена у відсотках річна частка балансової вартості, що підлягає перенесенню на вартість продукції. Оскільки норма амортизації істотно впливає на формування ціни продукції, вона встановлюється офіційним порядком. Підвищують або понижують поправочні коефіцієнти встановлюються також офіційним порядком і можуть досягати величини 1,5 – 2.

Для розрахунку амортизації використовується формула 1:

$$Ha = \frac{\Phi_{\Pi} - \Phi_{\ell}}{\Phi_{\Pi} \times Ta} \times 100\% \quad (1.1)$$

де Φ_{Π} – первинна вартість основних фондів (грн.);

Φ_{ℓ} – ліквідаційна вартість основних фондів (грн.);

Та – тривалість амортизаційного періоду використання основних фондів (рік).

Тривалість амортизаційного періоду, тобто термін служби до повного фізичного зносу, різна для різних видів основних фондів. Якщо для будівель і споруд вона досягає значної величини, до 40 – 50 років і більше, то для машин і устаткування зазвичай вимірюється від кількох до 10 – 20 років.

Застосовується кілька методів розрахунку величини амортизаційних відрахувань. Наведена вище формула заснована на методі рівномірної амортизації, коли передбачається стабільність умов використання основних фондів. Саме такий метод розглянемо на прикладі ТОВ “Агро-Дар”.

У багатьох цехах підприємства використовується обладнання, амортизаційний термін за яким встановлено 20 років. При розрахунку норм амортизації по такому обладнанню отримуємо наступні значення (див. формулу 2):

$$Ha = \frac{100\%}{20} = 5,0\% \quad (1.2)$$

Однак така рівномірність імовірна лише відносно фізичного зносу, але практично виключена щодо морального зносу. Сутність методу прискореної амортизації полягає у праві підприємства здійснювати перенесення вартості фондів на вартість продукції швидше аж до скорочення терміну в два рази. Застосування методу нерівномірної амортизації пов'язано із забезпеченням оновлення основних фондів в умовах необхідності їх заміни із-за можливого прискореного настання морального зносу.

Ступінь оновлення та зносу основних фондів характеризують наступні коефіцієнти:

1. Коефіцієнт фізичного зносу основних фондів, що відображає частку вартості основних фондів, уже перенесену на вартість виготовленої підприємством продукції, і, водночас, характеризує ступінь зносу основних фондів підприємства станом на певну дату. Коефіцієнт обчислюється як відношення суми накопиченого зносу до початкової вартості основних фондів (див. формулу 3):

$$K_i = I/\Phi \quad (3)$$

де I – сума зносу відповідно на початок і кінець періоду;

Φ – вартість основних фондів відповідно на початок і кінець періоду.

2. Коефіцієнт придатності характеризує незношену частку основних засобів підприємства станом на певну дату. Він обчислюється за формулою 4:

$$K_g = 1 - K_i \quad (4)$$

3. Коефіцієнт оновлення характеризує ступінь інтенсивності оновлення основних фондів підприємства й обчислюється за формулою 5:

$$K_{ob} = \Phi\Pi/\Phi_a \quad (5)$$

де $\Phi\Pi$ – вартість знову надійшли основних фондів;

Φ_a – вартість основних фондів відповідно на початок і на кінець періоду.

Література:

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2002.
2. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – К.: Алерта, 2006. – 1080 с.
3. Основные средства: бухгалтерский и налоговый учет: В2ч./Л.Волинец; Глав. ред. Б. Юровский – Х.: Консульт., 2006 .

Шаповалов Т.П., Черкасова С.О.

Концептуальні основи формування підсистеми управлінського аналізу витрат в умовах трансформації економіки

Жорстка конкуренція на ринках, розвиток трансформаційних процесів і висока динамічність зовнішнього середовища вплинули на розвиток і впровадження в систему управління підприємств управлінського аналізу, зокрема його елемента – управлінського аналізу витрат. Розуміючи наскільки важливий пошук правдивої величини понесених витрат для ухвалення управлінського рішення, керівники підприємств стикаються із проблемою пошуку надійного та простого інструмента для її вирішення.